

P-05-970 Cyllid brys i sŵau ac acwaria

Y Pwyllgor Deisebau | 07 July 2020
Petitions Committee | 07 Gorffennaf 2020

Cyfeirnod: RS20/12937-1

Rhif y ddeiseb: P-05-970

Teitl y ddeiseb: Gofynnwch i'r Senedd ailystyried ei phenderfyniad i beidio â chefnogi Sŵau ac Acwaria gyda chyllid brys.

Geiriad y ddeiseb: O ganlyniad i incwm a gollwyd oherwydd cau sŵau ac acwaria ar frys yn sgil Covid-19, mae Sw Mynydd Cymru ym Mae Colwyn ac eraill yn wynebu argyfwng cyllid. Mae'r Senedd wedi penderfynu peidio â rhoi cyllid brys i'w cefnogi. Oherwydd hyn, mae'r gwaith cadwraeth a'r cyfleoedd addysgol yn y fantol a gall yr ardal gollu incwm twristiaeth. Rydym yn gofyn i'r Senedd ailystyried ei phenderfyniad a rhoi'r cymorth hollbwysig hwn.

1. Cefndir

Mae 30 o sŵau cofrestredig a thrwyddedig yng Nghymru.

Ni fu'n ofynnol i sŵau gau yng Nghymru o dan y *Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) 2020*, fel y'i diwygiwyd. Fodd bynnag, maent wedi cau oherwydd, fel yr eglurodd Ken Skates, Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru, 'am na fyddent yn gallu cynhyrchu'r nifer o

ymwelwyr a chynhyrchu'r incwm yn sgil hynny i'w gwneud yn hyfyw yn ariannol iddynt agor ar hyn o bryd'.

Nid oes cronfa bwrpasol gan Lywodraeth Cymru i gefnogi sŵau ac acwaria yn ystod pandemig y coronafeirws. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru wedi dweud bod sŵau ac acwaria yn gymwys ar gyfer cynlluniau eraill fel y Gronfa Cadernid Economaidd (y manylir arni yn 'y camau gan Lywodraeth Cymru' isod).

Mae'r deisebydd yn defnyddio Sw Mynydd Cymru ym Mae Colwyn fel enghraifft o sw sydd mewn anhawster ariannol yn dilyn y cyfyngiadau symud gan fod ei incwm yn dibynnu ar ymwelwyr. Caeodd y sw i ymwelwyr ar 22 Mawrth, er bod staff y sw yn parhau i ofalu am yr anifeiliaid.

Mae Sw Mynydd Cymru wedi sefydlu a tudalen rhoddion. Ar adeg ysgrifennu, mae wedi codi £233,921. Nodir yn y papur:

... with 140 species to care for and reduced runing costs still in excess of £118,000 per month, the National Zoological Society of Wales (our Charity), really does need your support.

Adroddodd y BBC fod sw Borth wedi rhybuddio y gallai fod yn ofynnol iddi ailgartrefu ei anifeiliaid neu gael gwared â hwy drwy ewthanasia o ganlyniad i gau. Mae'r erthygl yn nodi bod llawer o staff wedi cael eu rhoi ar ffyrlo ac, er bod y sw wedi cael grant rhyddhad busnes o £25,000, mae'r arian hwnnw bellach bron â dod i ben. Aiff ymlaen i ddweud ei bod yn costio £3,000 yr wythnos i redeg y sw ac mae hi [perchennog y sw] yn siomedig, er bod Llywodraeth San Steffan wedi cyhoeddi cronfa i helpu sŵau yn Lloegr, nid oes cefnogaeth debyg yng Nghymru.

Ar 4 Mai, lansiodd Llywodraeth y DU gronfa cymorth ariannol gwerth £14 miliwn i sŵau ac acwaria yn Lloegr. Nod y cyllid hwn yw helpu sŵau i dalu costau sy'n ymwneud â chadw anifeiliaid fel bwyd anifeiliaid, gwres a diogelwch. Gall sefydliadau sy'n dod o dan Ddeddf Trwyddedu Sŵau 1981 wneud cais am gyfran o'r cyllid. Mae dyfarniadau grant unigol wedi'u capio ar £100,000. Roedd y Datganiad i'r wasg hefyd yn dweud:

There are a number of support schemes already available to zoos, including business rates relief, the business interruption loan scheme and the job retention scheme. This is additional to other available relief such as VAT deferral.

Ni chafodd Llywodraeth Cymru swm canlyniadol o dan fformiwla Barnett o'r cyhoeddiad hwn.

Cyhoeddodd Llywodraeth yr Alban gefnogaeth i sŵau ar 16 Mehefin:

This reopening date [29 June] has been announced alongside an emergency funding support package worth £2.6 million. The funding will be split into £1.6 million for grants and £1 million for loans and will be made available to zoos and aquariums across the country for preserving animal welfare.

2. Camau gan Lywodraeth Cymru

Codwyd y mater o gyllid ar gyfer sŵau Cymru yn ystod y pandemig yn y Cyfarfod Llawn gan Darren Millar AS, ar 13 Mai. Dywedodd Lesley Griffiths, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig:

Ar hyn o bryd, nid ydym wedi ymrwymo i gynllun sw gan fod sŵau yn gallu gwneud cais am arian o'r cynllun cadernid economaidd sydd, fel y byddwch yn ei werthfawrogi, yn unigryw i Gymru. Felly, roedd y cyllid hwnnw yno o'r cychwyn cyntaf, mewn gwirionedd, ar gyfer sŵau. Ond yr hyn a wnaethom ni tua thair neu bedair wythnos yn ôl erbyn hyn - rwy'n credu mai tua 24 Ebrill oedd hi - ysgrifennodd swyddogion at yr holl sŵau yng Nghymru gyda manylion y cynlluniau presennol y bydden nhw'n gymwys i gael eu hariannu ganddyn nhw. Ond fe wnaethom ni hefyd gyhoeddi holiadur ynghyd â'r ohebiaeth honno er mwyn i ni allu nodi pa bryderon lles anifeiliaid allweddol oedd gan y sŵau. Fel yr ydych chi'n ei ddweud, mae yna rai sŵau mawr iawn; rwy'n ymwybodol iawn o Sŵ Mynydd Cymru yn eich etholaeth chi, ac mae rhai yn fach iawn, felly rwy'n credu ei bod yn bwysig iawn cael syniad gan bob un ohonyn nhw ynglŷn â beth oedd y materion dan sylw.

Roeddwn i hefyd eisiau gweld a oedd unrhyw fylchau ariannu yr oedd angen i ni eu hystyried. Ar hyn o bryd, mae tua 17 [...] o ymatebion wedi'u derbyn. Roedd hynny'n cynnwys dwy arddangosfa anifeiliaid, felly nid ydyn nhw'n sŵau trwyddedig, felly roedd tua 15. Mae'r rhan fwyaf wedi nodi eu bod wedi gallu cael gafael ar y cyllid a oedd ar gael eisoes, a naill ai maen nhw wedi'i dderbyn neu maen nhw wedi gwneud cais am y cyllid o gynlluniau amrywiol y Llywodraeth. Yna aethom ati i ysgrifennu atyn nhw i gyd yn rhoi diweddariad pellach iddyn nhw, rwy'n credu, ar ddechrau'r wythnos hon, mae'n debyg. Felly, byddwn i'n amlwg yn cadw llygad barcud arno ond, ar hyn o bryd, nid wyf yn cyflwyno cynllun penodol oherwydd nid wyf yn credu bod angen hynny ar hyn o bryd.

Ond yn amlwg, mae iechyd a lles anifeiliaid yn bwysig iawn, felly byddwn ni'n ei adolygu'n rheolaidd.

Mae Cronfa Cadernid Economaidd £500 miliwn Llywodraeth Cymru, sydd bellach yn ei hail gam, yn ailagor ar gyfer ceisiadau ddiwedd mis Mehefin. Dywed Llywodraeth Cymru:

Mae'r gronfa'n cynnig rhagor o gymorth ariannol i ddelio ag argyfwng y coronafeirws a bydd yn hanfodol er mwyn helpu sefydliadau i reoli pwysau o ran llif arian. Bwriad hyn yw cau bylchau'r cynlluniau sydd eisoes wedi cael eu cyhoeddi gan Lywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru a Banc Datblygu Cymru. Mae hon yn ffrwd gyllido ychwanegol sy'n unigryw i Gymru.

Ar 10 Mehefin, mewn ymateb i gwestiwn gan Janet Finch-Saunders AS, dywedodd Ken Skates wrth y Cyfarfod Llawn fod Llywodraeth Cymru wedi gwneud wyth cynnig o gefnogaeth i sŵau yng Nghymru drwy'r Gronfa Cadernid Economaidd.

Manylir ar gynlluniau cymorth economaidd eraill y gallai sŵau ac acwaria fod yn gymwys iddynt, fel rhyddhad ardrethi busnes, ym mlog Ymchwil y Senedd.

Ar 10 Mehefin manylodd Ken Skates ar y gefnogaeth a roddwyd i Sw Mynydd Cymru:

Mae Sw Mynydd Cymru yn un o'r rhai sydd wedi elwa o'r gronfa cadernid economaidd. Mae hefyd wedi cael budd o gynllun benthyciadau Banc Datblygu Cymru yn sgil y COVID - dau gynllun sy'n unigryw i Gymru, ac mae'r cymorth hwnnw'n £335,000.

Aeth ymlaen i ddweud:

Cyferbynnwch hynny - pe baem wedi cael swm canlyniadol o dan fformiwla Barnett o gronfa sŵau Llywodraeth y DU, byddai'n ddim ond £700,000, sef bron ddwywaith yr hyn a wariwyd ar un sw yn unig yng Nghymru. Mae hynny'n dangos pam y gallwn ddweud yn hyderus fod sŵau yng Nghymru wedi cael eu gwarchod yn well drwy'r pandemig hwn nag mewn manau eraill.

3. Camau gweithredu Senedd Cymru

Nid yw Pwyllgorau eraill y Senedd wedi mynd i'r afael â'r mater hwn. Manylir ar y cwestiynau a godwyd yn y Cyfarfod Llawn gan yr Aelodau uchod.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.